

Motion till riksdagen 2020/21:3662

av **Markus Wiechel m.fl. (SD)**

Gemensamma valsedlar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gemensamma valsedlar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Inför och under varje valrörelse talas det om valfusk, vilket vi sorgligt nog påminnes om efter valet 2018. Som en följd av spretiga resultat i de olika valkompasserna och ett allt mer polariserat debattklimat spreds olika konspirationsteorier om valfusk samt miss-tänkliggöranden kring det svenska valsystemet.

En dansk liberal politiker, som tidigare bevakat val i Östeuropa, uttalade sin skepsis mot det svenska valsystemet med orden: ”Det svenska valsystemet är långt ifrån europeisk standard.” Han menade vidare att det svenska politiska systemet var mycket odemokratiskt där ett av huvudskälen till uttalandet var faktumet att svenska valsedlar ligger framme, vilket gör att de som befinner sig i lokalen enkelt kan se vilka valsedlar en väljare väljer att ta. Väljare har även vittnat om att de även tvingats hämta sina valsedlar samtidigt som valförrättare stått bredvid och tittat på.

Ganska tidigt under 2018 års förtidsröstning började det strömma in tips om olika former av valfusk, vilket intensifierades under valdagen. Vissa partivalsedlar sades inte ha packats upp, och ett flertal partivalsedlar hade försvunnit alternativt fått andra partiers valsedlar placerade över sig. Väljare uppmanades i vissa vallokaler att inte försegla sina kuvert med valsedlar innan de skulle lämnas in, och i något fall fanns till och med uppmaningen nedskrivna på ett papper. Under förtidsröstningen stals även Sverigedemokraternas valsedlar från tre ambassader i tre olika länder i Europa, enligt uppgifter från tidningen Metro. Vidare framkom det att svensk valförrättare ertappats med att kryssa för vallistorna med blyertspenna trots att det enligt reglerna ska göras med bläckpenna, och i något fall var valurnorna inte förseglade som de borde ha varit.

De allra flesta rykten som sprids om omfattande valfusk är naturligtvis ingenting man behöver ta på särskilt stort allvar, men det finns trots allt delar i valprocessen som

kan förbättras. Ingen tjänar på att misstron mot den svenska demokratin eller den svenska valprocessen ökar.

Det är oerhört viktigt att väljarna kan lita på att valförrättare sköter sig och håller koll på de som går in i respektive vallokal. Det är även viktigt med personlig integritet när det är dags att rösta, eftersom få vill att det ska märkas vilken valsedel vederbörande har tagit. Valsedlar kan enkelt kastas bort eller täckas över, och i vissa fall då en valsedel saknas kan en väljare tro att just det alternativet inte finns. Kort och gott finns det flera demokratiska problem med dagens system som är enkla att åtgärda.

Varje parti har idag en egen valsedel. De som arbetat med beställningen och logistiken inser att detta bara är en del av orsaken till att många efterfrågar gemensamma valsedlar. Partiernas funktionärer måste åka runt för att distribuera olika valsedlar vilket gör att miljön, som en följd av onödiga resor, tar stor skada. Dessutom innebär nuvarande system att orimligt mycket papper används, där det mesta i slutändan bara slängs. Genom dagens system skapas givetvis då också en hel del merarbete både för politiska partier och för kommunala tjänstemän. I slutändan är det skattebetalarna som får stå för notan. Med gemensamma valsedlar, som är det självklara sättet i de flesta länder, underlättar vi för såväl tilltron till valsystemet som funktionärer och för miljön.

Det finns naturligtvis en lång rad exempel på hur detta system kan fungera, men här är ett exempel: Varje valsedel kan innehålla namnen på de föranmälda partier som ställer upp för det aktuella valet, med tillhörande partisymbol och eventuellt partiets toppkandidat/partiordförande. Längst ned kan det finnas en blank ruta om det är så att ett parti inte föranmält sig i tid men ändå har rätt att ställa upp i valet. För att det fortsatt ska vara möjligt att personrösta bör det finnas ett område på valsedeln där man kan skriva ett nummer på den person man önskar ge sitt kryss samt eventuellt kryssa i lista A eller lista B om det skulle finnas flera listor. Listorna kan distribueras via partiernas hemsidor, via Valmyndigheten eller på valbåsens väggar så att alla enkelt kan se vem de vill kryssa. På detta sätt minimeras likaså risken att personer kryssar en person bara för att kryssa, och istället väljer att aktivt skriva dit ett nummer. Det finns självfallet flera sätt att möjliggöra ett system med en valsedel, varför regeringen bör återkomma med ett förslag på en sådan hantering för riksdagen att besluta om.

Regeringen bör agera för att Sverige fortsättningsvis använder sig av gemensamma valsedlar.

Markus Wiechel (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Bo Broman (SD)